

O kompleksach bez kompleksów

Pokazy doświadczeń do wykładu w Akademii Ciekawej Chemii UŁ
Łódź, 24.03.2021r.

Doświadczenie 1

Termiczny rozkład $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$

Pytanie: Czy jony miedzi (II) rzeczywiście są niebieskie?

Kilka gramów krystalicznego $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$ umieszczono w tyglu.
Rozpoczęto prażenie w płomieniu gazowego palnika.

Co zaobserwowano?

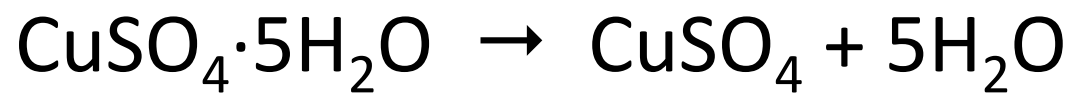
Powstały po prażeniu proszek przesypano do parownicy i dodano kilka kropli wody.

Co zaobserwowano?

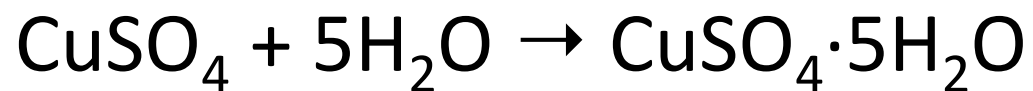

Doświadczenie 1

Termiczny rozkład $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$

niebieski $\rightarrow$ biały

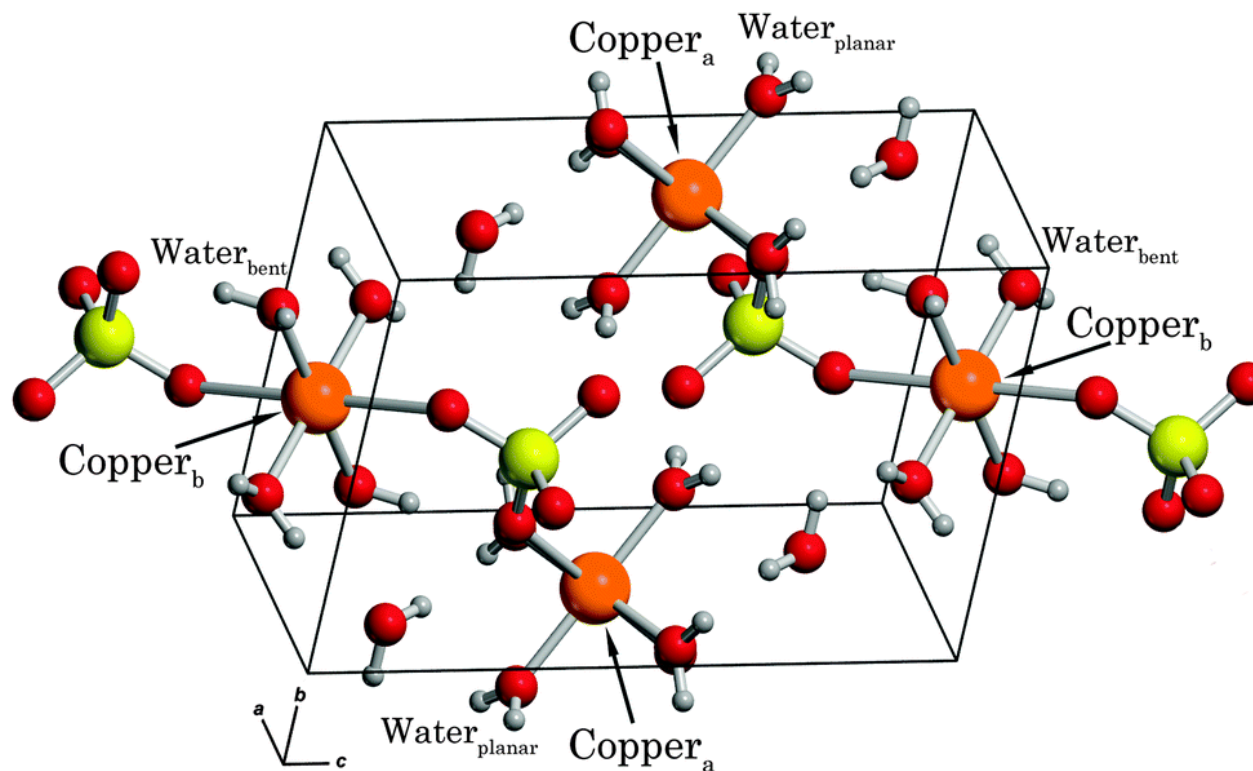

biały $\rightarrow$ niebieski

Doświadczenie 1

Termiczny rozkład $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$

Wyjaśnienie:

Struktura atomów i cząsteczek w kryształach $\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$

Doświadczenie 2

Barwa kompleksów niklu(II)

Pytanie: Od czego zależy barwa związku kompleksowego w roztworze?

Roztwór zawierający jony niklu(II) $\text{Ni}(\text{H}_2\text{O})_6^{2+}$ rozdzielono między kilka zlewek. Do każdej zlewki dodano kolejno:

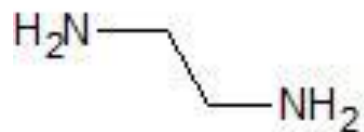
1. Wodę H_2O ,
2. Amoniak NH_3 ,
3. 1,2-diaminoetan $\text{H}_2\text{N}-\text{CH}_2-\text{CH}_2-\text{NH}_2$
4. 1,10-fenantrolinę,
5. Dimetyloglioksym (dioksym butano-2,3-dionu).

Co zaobserwowano?

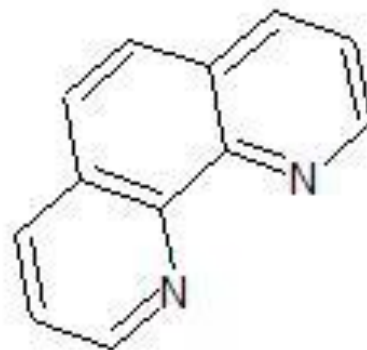

Doświadczenie 2

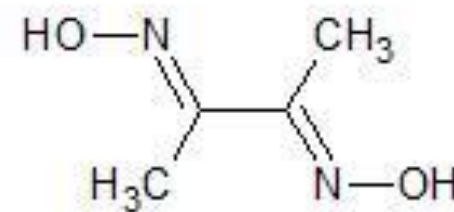
Barwa kompleksów niklu(II)

1,2-diaminoetan
(etylenodiamina)
en

1,10-fenantrolina
phen

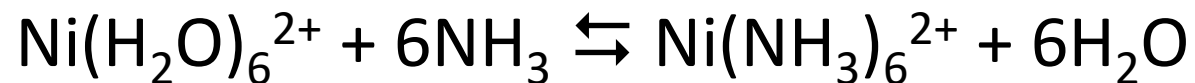
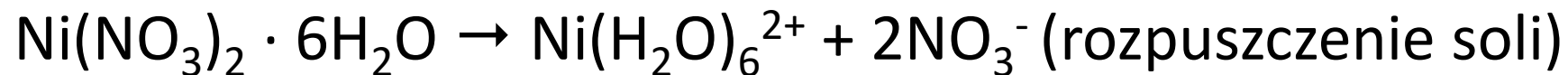
dioksym butano-2,3-dionu
(dimetyloglioksym)
dmg

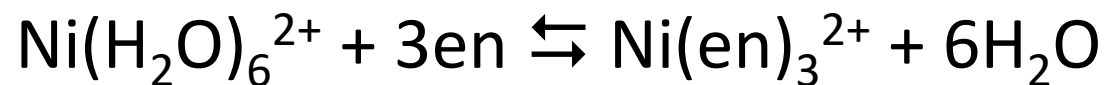
Doświadczenie 2

Barwa kompleksów nikielu(II)

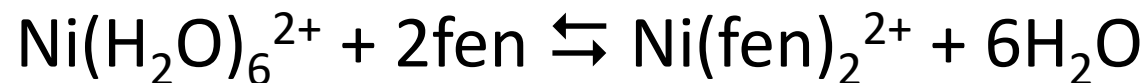
Wyjaśnienia:

zielony $\rightarrow$ niebieski

zielony $\rightarrow$ fioletowy

zielony $\rightarrow$ różowo-fioletowy

zielony $\rightarrow$ różowo-fioletowy $\rightarrow$ różowy osad

Doświadczenie 2

Barwa kompleksów niklu(II)

Wniosek:

barwa kompleksów jonu niklu(II) jest uzależniona od tworzących kompleks ligandów. Zmiana ligandu powodują zmianę barwy związku.

Barwa kompleksu metalu zależy także od stopnia utlenienia tego metalu.

Doświadczenie 3

Trwałość związków kompleksowych

Kompleksy różnią się trwałością. Jak można to wykorzystać?

Do wodnego roztworu chlorku żelaza (III) FeCl_3 wprowadzamy kolejno:

- roztwór tiocyjanianu potasu KSCN – co zaobserwowano?
- roztwór fluorku sodu NaF – co zaobserwowano?
- roztwór kwasu azotowego(V) HNO_3 – co zaobserwowano?

Doświadczenie 3

Trwałość związków kompleksowych

Kompleksy różnią się trwałością. Jak można to wykorzystać?

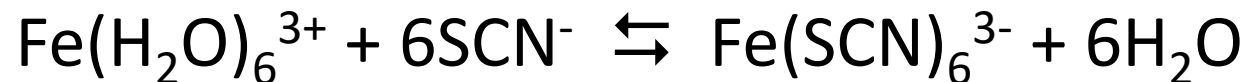
Do wodnego roztworu chlorku żelaza (III) FeCl_3 wprowadzamy kolejno:

- roztwór tiocyjanianu potasu KSCN – co zaobserwowano?
- roztwór fluorku sodu NaF – co zaobserwowano?
- roztwór kwasu azotowego(V) HNO_3 – co zaobserwowano?

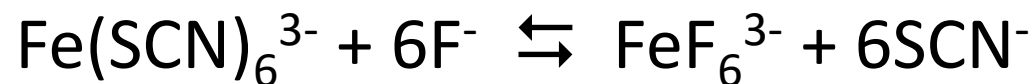

Doświadczenie 3

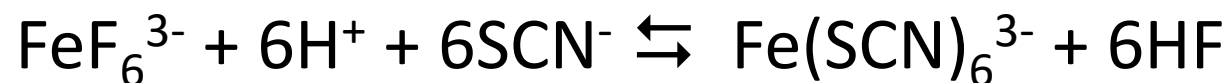
Trwałość związków kompleksowych

(obserwacja: zmiana barwy na krwistoczerwoną)

(obserwacja: odbarwienie roztworu)

(obserwacja: roztwór odzyskuje barwę intensywnie czerwoną -
w sytuacji idealnej, w rzeczywistości powstaje $\text{FeF}_n(\text{SCN})_{6-n}^{3-}$).

Doświadczenie 4 wykorzystanie kompleksów - kataliza jonami Co(II)

Pytanie: czy kompleksy mają jakieś zastosowanie? Do czego można je wykorzystać?

Do roztworu winianu potasu $\text{K}_2\text{C}_4\text{H}_4\text{O}_6$ dodano 6% roztwór nadtlenku wodoru H_2O_2 . Roztwór umieszczono na mieszadle magnetycznym z płytą grzejną. Włączono ogrzewanie i mieszanie.

Co zaobserwowano?

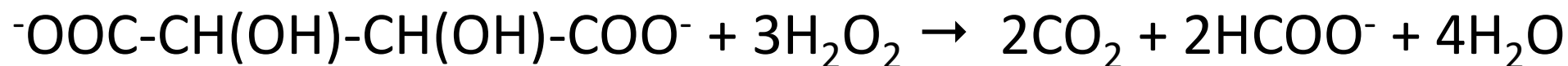
Do roztworu dodano kilkanaście mililitrów roztworu chlorku kobaltu(II) CoCl_2 .

Co zaobserwowano w miarę upływu czasu? Zwrócić uwagę na barwę roztworu.

Doświadczenie 4 wykorzystanie kompleksów - kataliza jonami Co(II)

Wyjaśnienia:

Reakcja zachodzi bardzo wolno, nawet w temperaturze bliskiej temperatury wrzenia.

Wprowadzenie jonów Co^{2+} wyraźnie przyspiesza bieg reakcji.

Jako produkty przejściowe powstają kompleksy jonów Co(III) z jonami winianowymi, o złożonej budowie (obserwowana zielona barwa).

Po przeniesieniu elektronu, kompleks przejściowy rozpada się, uwalniając jony Co(II).

Pokaz doświadczeń przygotowali studenci – członkowie Studenckiego Koła Naukowego „Orbital” Chemików Uniwersytetu Łódzkiego.

Skład zespołu:

Agnieszka Gołdon

Cyprian Doroszko

Aleksandra Olszacka

Adrian Olszewski

„Pokaz zawsze wyjść musi!”

Dziękujemy za uwagę!

